

14.94x20.15	1	עמוד 28	ישראל היום! - כותרת	20/04/2021	76975310-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינו - 80790					

דן שיפטן

רוצים להרגיש טוב? תרגישו רע!

פורציה: רבים התמכרו לתחזיות אימים בדבר התפוגגות כושר העמידה של ישראל והתעצמותם המבהילה של אויביה. מניסיוני אעיד איך נרדו למי שהצביע על הכש" לים המבניים של הערבים ועל תנופת השיקום וההצלחה המובטחת לישראל.

בפרספקטיבה רחבה יותר, ייתכן שיש לתופעה הזו פר נקציה לטנטית: מעין מנגנון פסיכולוגי, המסייע לחברה החשופה במשך דורות לאימים ולחוסר וראות לשחרר לחצים, כמו שהומור שחור מסייע לפעמים בעיבודו של אבל או בהתמודדות עם חרדות קשות ומוצדקות. אולי זה מסביר את שכיחות דברי האיזולת על סכנת הדיקטטורה, התפוררות המוסדות החברתיים והשלטוניים ואובדן המ" דינה דווקא בקרב המשכילים. המודעות המפותחת יותר בקרבם לסכנות האמיתיות שישראל חשופה להן, מחייבת מנגנוני הגנה מיוחדים. אולי זו דרכם שלהם "לשרוק בא" פלה". אולי הם ראויים לחמלה על החרדה, יותר מאשר לבוז על דברי ההבל. במובן מסוים מתחסנים באמצעות המחלה השפירה הזו ממגיפה "אירופית" חמורה יותר של חדלון-אונים מול אימים, וממגיפה "מזרחית-כוננית" קשה לאין שיעור של הידרדרות לשיטותיהם ולערכיהם של שכנינו באזור.

עם חלוף הקורונה, פושה בישראל הפרעת נפש עונו תית. קבוצת הסיכון העיקרית היא משכילים ממה שקרוי "ישראל הראשונה", רבים מתוכם תרמו לחברה ושירתו את המדינה נאמנה. הנגיף בדרך כלל רדום, ומתפרץ מדי פעם בעזרת התקשורת, הרשתות החברתיות ומפגשי שישי. המחלה אינה סופנית ואינה מחייבת אשפוז, היא אפילו לא מסוכנת, רק תמוהה וחשוכת מרא. החולים חווים סיפוק מוזר בעת ההתפרצות. המוטיבציה להידבק היא חברתית: אם חלילה אינך סובל ממנה, תואשם בפי חבריך הפריבילגים כמתקרנף. ככל שתחווה את המחלה בעוצמה רבה יותר – כך תעיד על תחכומך.

ליבת המחלה היא דיכאון מסוגנן, והספר, המלווה באנחה עגמומית, על גורלה של ישראל. המהדרים משקרים ברבר היקף הירידה מהארץ ומשלבים רמז על כוונתם לרדת, או לפחות צער על כך שבגלים כבר מאוחר מדי לעשות כן. רצוי להבהיר שהרצל ובךגוריון מתהפכים בקברם. הסימפטום הבולט ביותר הוא זיהוי של כישלון נקודתי או בעיה קשה של ממש באחד מתחומי החיים, והשלכה, חסרת כל בסיס ענייני או פרופורציה, מן האירוע הזה על מצבה של החברה ועל גורלה של המדינה.

תנאי הכרחי לדיכאון מרומם נפש כזה הוא פסילת כל פרספקטיבה של עומק היסטורי או רוחב משווה, העלולה לעמעם את הסיפוק מבשרת החורבן: אסור לברר אם כבר עברנו מבחנים קשים עשרות מונים מזה הניצב לפתחנו; אסור לבחון אם האתגר הכולל (מעבר לעניין הנקודתי), על כל מחדלינו הנפשעים, חמור פחות או מטופל בצורה טובה יותר במדינות מפותחות אחרות.

לכאורה, זו בעיקר תופעה מזיקה ומקוממת, ומבחינה אנליטית מדובר בהגזמות מגוחכות. כך, למשל, בעקבות מיתון זמני לאחר תקופת צמיחה מרשימה באמצע שנות ה-60, פשתה באליטות ובתקשורת אווירת ייאוש מעצם שרירת המדינה. שם דיברו אז על אודות "האחרון בשדה התעופה בלוד שיכבה את האור", על ההברל בין אשכול למנהיג אש"ף שוקירי: "שוקירי רק מאיים להרוס את ישראל" ועל אודות אספן הבולים הנשאר בארץ "כדי לה" שיג את מעטפת היום האחרון למדינה". גם לאחר כשלי מלחמת יום הכיפורים, שהצדיקו עצב ואכזבה וחייבו חש" בון נפש וקבלת אחריות, יצאה התגובה הציבורית מפרוי

המודעות לסכנות האמיתיות מחייבת מנגנוני הגנה מיוחדים. אולי זה ההסבר לריבוי דברי האיזולת על סכנת הדיקטטורה והתפוררות המדינה דווקא בקרב משכילים

ישראל היא חברה חסונה מאוד. היא משגשגת כבר דורות בסביבה אלימה ודוחה. אחרי "צוק איתן", למשל, נאחזו יותר מאלף משפחות בעוטף עזה, והתפוסה ביישובים הכ" פריים והעירוניים מלאה. למרות הקשיים המיוחדים לחיים בארץ, רק מעטים, יחסית למדינות המפותחות, עוזבים אותה, אף שרבים מחזיקים בדרכונים אירופיים ואמרי- קניים, דוברי שפות ומתמחים במקצועות מבוקשים. אם יש כאלה הזקוקים למעט היסטריה כדי לחזק את החוסן המפריך את ציפיותיהם, למה לעמוד בדרכס?